

Groene Kennis
Coöperatie

Toekomst primaire productie opleidingen

Workshop tijdens landelijke
manifestatie GKC 22-6-2010

Toekomst primaire productie opleidingen

- Programma workshop:
- -Opening, toelichting: Jan-willem Donkers
- -Presentatie: Toekomst primaire productie opleidingen, Adriaan Vernooij. Resultaten inventarisatie.
- -Presentatie Karpos, Marcel Janssen. Samenwerking onderwijs-bedrijfsleven.
- -Discussie, vragen, opmerkingen, o.l.v. Jan-willem Donkers.

Toekomst primaire productie opleidingen

- Proces:
- Inventarisatie initiatieven versterking onderwijs primaire sectoren.
- Uitgevoerd i.o.v. GKC, sept 2009 tot maart 2010.
- Consultatie met alle AOC's, februari 2010.
- Concept werkdocument afgerond mei 2010, met verdere aanvulling en discussie 2010-2011

Toekomst primaire productie opleidingen

- Doel presentatie:
 - korte toelichting op de inhoud concept inventarisatie werkdocument.
 - Discussie, suggesties, opmerkingen over vervolg
- Opzet inventarisatie:
 - plantaardig en dierlijk
 - verhouding uitstroom en vraag arbeidsmarkt
 - cijfers soms indicatief (interviews, cijfers Aequor o.b.v. aannames over kwalificatiedossiers). Trends helder.

Toekomst primaire productie opleidingen

Door vergrijzing en ontgroening:

Groen onderwijs levert niet genoeg vakmensen voor de arbeidsmarkt

Op termijn, in 2016, ontstaan er in de agrosector grote knelpunten in de arbeidsmarkt, aldus een in opdracht van LNV uitgevoerd onderzoek. Het groene onderwijs en bedrijfsleven moeten daarom nadrukkelijker samenwerken om dit op te lossen.

Bedrijven in de varkenssector kunnen moeilijk aan gekwalificeerde personeel komen, aldus een artikel in Vakblad V-focus van december 2008. Jaarlijks heeft de varkenssector 500 tot 600 nieuwe medewerkers nodig. Het groene onderwijs levert niet meer dan 50 in varkens gespecialiseerde mensen af. Het productieschap voor tuinbouw heeft vergelijkbare cijfers. De jaarlijkse vraag naar gediplomeerde schoolverlaters voor mbo-groen bedraagt 1000, hbo-groen 250. Het netto aanbod van mbo'ers is 150, hbo'ers 75. Het bruto aanbod is hoger, respectievelijk 550 en 100, maar veel afgestudeerden zoeken werk buiten de sector of gaan een andere vervolgopleiding volgen.

Kennisintensief

Het probleem is niet beperkt tot de tuinbouw- en varkenssector. In de hele agrosector zijn er knelpunten. En die knelpunten worden groter zo blijkt uit het in oktober verschenen onderzoeksrapport 'Arbeidskrachten in het agrocluster nu en in de toekomst'. Onderzoeksbureau EIM verkende de arbeidsmarkt in opdracht van het ministerie van LNV. De onderzoekers keken naar ontwikkelingen van de markt tot 2016, ontwikkelingen in het onderwijs, vergeleken vraag en aanbod en komen met oplossingen. De werkgelegenheid in het agrocluster (primaire land- en tuinbouw en voedingsmiddelenindustrie) zal tot 2016

afnemen. Ondanks die afname levert het groene onderwijs niet genoeg gediplomeerde potentiële werknemers af om aan de vervangingsvraag te voldoen. Het groene onderwijs kampt met 'ontgroening'. Minder jongeren kiezen voor groene opleidingen in de primaire sector en steeds vaker kiezen ze voor werk buiten de sector of een andere vervolgopleiding. Het imago van de agrosector is niet goed, dit werkt door naar het groene onderwijs. Daarnaast heeft de agrosector met vergrijzing te maken. Meer dan 45 procent van de werknemers is ouder dan 45 jaar (elders 37 procent). Dit zorgt voor een versterkte uitstroom van werknemers.

In de agrosector werken 550.000 werknemers (380.000 fte): bijna 7 procent van de beroepsbevolking draagt bij aan 10 procent van het BNP. 105.000 Mensen werken in de veehouderij, 83.700 in de glastuinbouw en 162.800 mensen in de voedingsmiddelenindustrie. Ruim tweederde heeft een mbo-opleiding, 14 procent hbo of wo en 22 procent een vmbo-opleiding. 40 Procent van de werknemers heeft een groene vooropleiding. De onderzoekers verwachten dat de werkgelegenheid wat zal afnemen, vooral in de toeleveringsindustrie en veehouderij. De afname is gering, maar het verwachte tekort aan gekwalificeerd personeel veel groter. Vergrijzing speelt daarbij een rol. Bovendien wordt het werk kennisintensiever.

Schooluitval

Het rapport meldt cijfers over de aantallen leerlingen in het groene onderwijs. Het vmbo-groen telt 15.400 leerlingen in leerjaar 3 en 4, 13 procent van het overige vmbo. Het mbo-groen 15.840 leerlingen, 5,4 procent van het totaal. Het hbo-groen telt 4190 studenten en wo 1.070. De ontgroening van het onderwijs, waar het rapport over spreekt, blijkt uit doorstroomcijfers of keuze voor vakrichtingen. Van het vmbo-

Scholen denken nog in roosters.

Die zijn soms star.

Het bedrijfsleven snapt dat niet. Daarom is een omslag in denken nodig.

groen stroomt 24 procent door naar het mbo-groen en 64 procent naar niet-groen mbo. Van het mbo-groen stroomt 26 procent door naar het hbo, 18 procent naar hbo-groen. De teruggang in leerlingenaantal is het sterkst in de opleiding veehouderij.

"De cijfers uit het rapport zijn een bevestiging van wat we al wisten", zegt Jan Guerand (LNV). Ook Jan Kees Boon, zaakdeskundige arbeid bij het Product-

Toekomst primaire productie opleidingen

	Plantaardig	Dierlijk
**Aantal bedrijven	22.500	29.500
**Behoefte aan nieuw personeel incl. bedrijfsopvolging en seizoensarbeid	8500	2150
**Aantal fte's	3500	2150
**Uitstroom MBO en HBO	500	630

Toekomst primaire productie opleidingen

Ontwikkelingen op AOC's:

	1985	2005
-Totaal aantal leerlingen	+/- 25.000	+/- 26.000
-Aantal leerlingen primaire Productie opleidingen	+/- 9000	+/- 3000

Toekomst primaire productie opleidingen

Aandachtspunten uit inventarisatie:

- dalend leerlingenaantal opleidingen primaire productie
- groeidend tekort aan geschoolde arbeidskrachten
- tekort varieert per sector
- onvoldoende zicht op kennisniveau werkenden, beperkt inventarisaties scholingsbehoeftes uitgevoerd (glastuinbouw recentelijk)
- kennisaanbod buiten regulier onderwijs om: algemeen, niet vakgericht.

Toekomst primaire productie opleidingen

- Voorbeelden:
 - Kassenklas
 - Greenport opleidingen → opleidingen aanpassen aan veranderende omstandigheden in sector
 - Pluimveehouderij: nieuwe landelijke BBL opleiding, met 6 aangesloten AOC's, bedrijfsleven, onderzoek. Deelname BOL leerlingen en geïnteresseerden vanuit bedrijfsleven.
 - Bollenacademie
 - Varkenshouderij onderwijs: regionale samenwerking Zuid en Oost

Maar ook:

-sectoren waarin nog vrijwel geen initiatieven van de grond gekomen zijn: akkerbouw, geitenhouderij,

Toekomst primaire productie opleidingen

Aandachtspunten:

- te vroeg om conclusies te trekken
- veel goede, ad hoc, initiatieven
- weinig onderlinge contacten tussen initiatieven
- samenwerking opbouwen kost tijd, tussen scholen onderling en tussen onderwijs en bedrijfsleven.
- kostenaspect
- hoe werf je meer leerlingen? Instroom vanuit groen VMBO?
- wat zijn de consequenties van samenwerking?

Toekomst primaire productie opleidingen

Nodig om verder te komen:

- samenwerking, maar hoe best te organiseren?
- brede blik op scholing voor sector
- besluiten over concentratie van onderwijsactiviteiten
- investeren in verbinding
- traject verder ontwikkelen, o.a. in landelijke conferentie, o.l.v. LTO.

Groene Kennis
Coöperatie

Hoe nu verder?

Vragen, opmerkingen, suggesties?